

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Adóhivatalban átveve.
Egy évre 10 h.
Három évre 28 h.
Három hónapra 3 h.
Egy hónapra 1 h.
Egy évre 24 h.
Egy évre 0 h.
Egyes száma ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 257. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 november 10.

A cár ellenpápa akart lenni.

Szédítő perspektívájú tervet akart megvalósítani Oroszország a világháborúval. Ez a terv egy olyan világbirodalom megalakítását célozta, amely arányaiban tulszárnyalta volna az ókor nagyhatalmasságait s tultett volna a római világbirodalmon is. Oroszország egy nagy lépést tett volna Nyugat felé, hatalmába kerítve az Orosz-Lengyelországtól délre eső területeket, az európai Törökországot, Konstantinápolyt tette volna meg székhelyévé s egyelőre vazallusai lettek volna az összes balkán államok s hatalma kiterjedt volna az egész Balkánra az Adriai tengerig. A cár ott akarta hagyni Szentpétervárt, hogy Konstantinápolyban üsse fel trónját mint világi és egyházi feje Keletnek, akinek egyházi hatalma kiterjed az összes görög keletiekre s akinek egyházi trónja ott van a Hagia Szófia-katedrálisban.

Talán nem csalódunk, ha azt hisszük, hogy ennek a fantasztikus tervnek főleg a vallási jelentősége gyakorolt oly vonzó erőt az oroszokra, hogy nem sajnáltak érte semmi áldozatot. Évek óta folyik a vallási izgatás ugy nálunk, mint Galiciában a pravoszlav vallás érdekében. A máramarosszigeti bünper feltárta az orosz izgatás egész nagyságát. A hadjárat kezdetén katonáink bámulattal tapasztalták, hogy kis ruthén falvakban gyönyörű katedrálisokat épített a cár kegye, aki a görög keleti egyházak bőkezű segítségével nyerte meg magának a szlávok tömegeit. Amerikában is nagy propaganda indult meg a görög katolikusoknak megnyerésére a pravoszlav vallás számára és az

orosz rubel mindenütt éreztette hatalmát. Palesztinában is mindent elkövetett Oroszország, hogy a szent helyeket kezébe kerítse. Roppant költséggel zarándok-házakat, kolostorokat építtetett, úgy hogy a görög keleti keresztények majdnem tulsulyban vannak s pazar bőkezűséggel van róluk gondoskodva mindenütt.

A görög keleti vallásu Romániára is nagy hatással volt az, hogy Oroszország vele egy vallásu, dacára, hogy nemzetisége más.

A vallás keleten most is nagyhatalom, azért akarta a cár hatalmát a vallás eszközeivel gyarapítani s ha óriási terve sikerül, Konstantinápolyban egy oly vallási és politikai hatalmat állított volna fel, amilyent még nem ismer a történelem. Ezzel tulszárnyalni akarta a pápaságot, mint a Kelet pápája.

Ezt az egész kereszténységre szerencsétlen, az emberi kultúrára végzetes tervet is megakadályozzák vitéz csapataink győzelmes előnyomulásukkal.

Visszavert orosz támadás az oláh fronton.

Keleti harctér. Budapest, nov. 8. (Hivatalos.) Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonalá. A Szurduk-szorostól délre és délkeletre a románok támadásai ismét eredménytelenek maradtak. Spiuinél tovább is előre haladtunk. 150 foglyot és 2 ágyut szállítottunk be. Tölgyestől nyugatra és Belbornál az itt előrehaladott orosz csapatokat a németek ismét visszavetették.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonalá. A Ziovtontarnopoli vasút két oldalán lévő arcvonalon kifejtett élénk tüzérségi tevékenységtől eltekintve nem volt esemény.

Olasz harctér. Budapest, nov. 9. (Hivatalos.) A helyzet változatlan.

Délkeleti harctér. Budapest, november 9. (Hivatalos.) A Volyusamentén helyenként mérsékelt tüzérségi tűz. Höfer.

Galacból menekülnek.

Budapest, nov. 9. (Saját tudósítónktól.) Odesszából jelentik: Az elmúlt napokban ellenséges repülőek jelentek meg Galac felett, ami a menekülőkhöz köztük pánikot idézett elő. A repülőek bombákat nem dobtak, csupán megfigyeléseket végeztek. Odesszába rengeteg menekült érkezett, köztük a sullanal angol és francia konsulok. A menekülőkhöz egy csoportja Moszkvába érkezett.

Megkezdődött a nagy téli kötöttaru vásár a „Hófehérke” harisnya áruházban Nagyvárad.

szent László-tér, Sas-palota, Drogeria mellett.

Nagy ecassió
14 napig!

Női harisnya, pamut, gyapjú, cérna és muselin párja K 1,70, 1,96, 2,80, 3,50, 4,50, 6 —, 7 —.
Férfi harisnya, pamut, gyapjú és cérna párja . . K -96, 1,30, 1,70, 2,50, 3 —, 4 —, 5 —.
Gyermek pamut harisnya, fekete és barna párja . K -90, 1,10, 1,30, 1,50, 1,70, 1,90, 2,10.
Női, férfi és gyermek keztyű kötött és trico párja K 1 —, 1,50, 1,80, 2 —, 3 —, 4 —, 5 —.

Szigoruan szolid
szabott árak!

:: Gazdag választék, rendkívül előnyárak tricoárak, sweatterek női, férfi kötött kabátokban és mindenemű kötött árakban ::

Városi közgyűlés.

Elismerés Lukács Ödön főjegyzőnek.

A tegnapi városi közgyűlés nagy részét az élelmezési ügyosztály működésének bírálatára foglalták le a törvényhatóság tagjai. Ez a bírálat azonban nem gáncs, vagy panasz, hanem sz. elismerés, a dícséret volt, amelylyel különösen Lukács Ödön főjegyzőnek körütekintő, buzgó és eredményes munkáját halmozták el az elismerés legmelegebb kifejezéssel. Rámutattak arra, hogy elsősorban Lukács Ödön főjegyző fáradságot nem ismerő munkájának köszönhető, hogy Nagyvárad közlelmezése a háború közel két és fél évtizedében az egész országban példás és egyedüli volt.

Hálás elismerése mellett 5000 koronát szavazott meg a főjegyző részére a törvényhatóság.

A közgyűlés be is fejezte tanácskozását, melynek lefolyása a következő volt:

Dr. Czifra Kálmán főispán elnökölt. A törvényhatósági bizottság tagjai középs számmal voltak jelen.

Fa- és szén a közönségnek.

A bemutatott polgármesteri havi jelentés kaposán dr. Olasz Béla kifogásolja, hogy a jelentésben szó sincs a város közönségének a türeire való felelősségéről. Hír szerint 400 waggon fa van egyik közel erdőben, csak be kellene szállítani. Tudni kell pedig, hogy a város közönségének tüze és szén ellátása biztosítva van-e?

Rinaler Károly röviden válaszol. A tanács nagy mennyiségű fát vásárolt, de a hadiállapot miatt nem lehet Nagyváradra szállítani. Az utóbbi napokban naponként 10 waggon fa érkezik. Állandó telefon össze kötetésben van a katonasággal, hogy a vonatokon szállíthassanak fát. Így vagyunk a szénnel is. A tanács megtett minden intézkedést.

A jelentést és a választ tudomásul vették.

A városi tanács bejelentette, hogy a villamos áramdíjak felemelését a miniszter jóváhagyta. — Tudomásul vették.

Tudomásul vették továbbá a bárkosi díjainak felállítására vonatkozó szabályrendelet jóváhagyását.

Intézkedések a városatyaválasztásra.

A tanács előterjesztést tett, hogy a dr. Molnár Imre és dr. Adorján Emil lemondása folytán megüresedett bizottsági tagsági helyekre a választás december 3-ra tűzessék ki és az olasz kerületben dr. Hoványi Gyula, az újjávárosi választókerületben pedig dr. Mihály Lajos küldessék ki választási elnökül.

A közlelmezés számadásai.

A tanács a közlelmezési ügyosztály 1915-1916. évi számadásait azzal terjeszti be, hogy az elért eredmény 5 százaléka a személyzet részére jutalmul adassék, míg az egész akció vezetése mellett kifejtett buzgó, eredményes munkája elismerésül Lukács Ödön főjegyzőnek 3000 korona tiszteletdíj szavaztassék meg.

Dr. Hoványi Géza nagy elismeréssel emlíkezik meg az ügyosztály, de különösen Lukács Ödön főjegyző pontos, előrelátó és körültekintő buzgó munkájáról, ami bizonyára a város minden polgárát hálára kötelezi. A jelentkező többlet azonban nem olyan nyereség, amely felett a törvényhatóság most határozhat, mert gondoskodni kell a jövőről,

hogy a lakosság szükségletei beszereztesse-nek s jutányos áron, esetleg még ráfizetés-sel is adhaasa azokat a közönség részére. Ezért a felesleget a jövő beszerzésre kell fordítani. Ezek megemlézése után a jelentés-nek azon részét, hogy a személyzet fizetését felemeljék, elfogadja. A közlelmezés élen álló főjegyző személyére azonban a jutalmat önértékben véli, hogy buzgó és eredményes munkát végzett. Ezért a főjegyző személyét kikapcsolja. Máskor és más téren fogja tudni a tanács és a polgárság a főjegyző megjutalmazásának és elismerésének alkalmasabb módját. Így nem mondhatják, hogy a főjegyző fizetés ellenében teljesítette a közlelmezés vezetését. Kéri, hogy a személyzet fizetésfelemelésére vonatkozó javaslatot fogadják el, a főjegyző személye iránt pedig ezuttal elismerését fejezze ki. (Lukácsot élénken megéltjezték.)

Kelen Béla mint az ellenőrző bizottság tagja, közvelel tapasztalatok alapján méltatja Lukács Ödön tevékenységét. Az ellenőrző bizottság nevében indítványozza, hogy a személyzetnek ne jutalmat, hanem fizetésfelemelést adjanak. Indítványozza, hogy a havi 200 koronán aluli fizetésű alkalmazottaknak fizetésük 20-25 százalékát, a 200 koronán felüli fizetésű alkalmazottaknak pedig 10-15 százalék emelést fogadjanak el. Az egész közlelmezés vezetőjének, Lukács Ödön főjegyzőnek pedig 3000 K tiszteletdíjat szavazzanak meg.

Veiszlovits Gyula nem fogadja el dr. Hoványi Géza indítványát s indítványozza, hogy hálájuk mellett 5000 koronát szavazzanak meg Lukács Ödön főjegyző részére.

Dr. Olasz Béla szintén hálás elismeréssel van a főjegyző működése iránt, mert az országban páratlanul áll Nagyvárad közlelmezése, a melyre büszkék vagyunk. De méltóságteljeseknek tartja a dr. Hoványi Géza által kifejtett szempontokat. Méltóbb dolgot eslekeszünk Lukácshoz, ha dr. Hoványi Géza indítványát elfogadjuk. A személyzet fizetésfelemelését elfogadja, s indítványozza, hogy mellőzék a százalékos emelést, csak azt mondják ki, hogy a minimális havi fizetés 100 korona legyen; hogy ki nek mennyivel jivítsák, ezt bízzák a főjegyzőre.

A drágaságról.

Dr. Moskovits József elfogadja dr. Hoványi Géza álláspontját. Kapcsolatban, a közgyűlés engedélyével kiter a drágaság kérdésére s helyteleníti, hogy az iparosokat és kereskedőket elnevezték rablósözveteknek, büsbandának. Ez osztályharora vezet. A drágaság az egész világot felőlelő dolog, s abból egy láncszemet kivenni nem lehet. Így kell megítélni a drágaságot. Előidőzte azt az évi rossz termés és a közlelmezési eszközök hiánya idézik elő. A háború okozta nehéz viszonyokkal meg kell barátkozni. A cipő drága, de tudvalevő, hogy most maximális áron nem lehet bőrt kapni, a kereskedőnek sem áll módjában azt beszerezni, fel kell utazni Bécsbe, Budapestre, hogy valmit drága áron beszerezhesen. Drágább lett az anyag, a munka s ez okozza a drágaságot. A fizetési eszközök is megdrágultak azokban az államokban, amelyekkel összeköttetésben állunk. Drágább a márka, a holland forint s így az onnét hozott árak is emelkedtek. Ezért helytelen uzsorával vádolni az iparost és kereskedőt. Ezzel szemben a pénz értéke csökkent. Hol vannak a 2 filléres árak? Hisz a gyufát sem lehet ma 2 fillérért kapni. A nagy bankok nagy nyereséghez jutottak, mert pénzüket volt s gyorsan beszereztek árukat, s így jött létre a nagy áremelkedés. Ezért itt ne álljunk meg, hanem védszessünk a drágaság ellen. A közönség felegyelmességé

és az igények leszállítása a fő. A köznek kell cselekedni, mint nálunk is, de ne a kereskedők kizárásával, hanem a kereskedelemmel karöltve járjon el. A városnak mint termelőnek is fel kell lépni. Annakidején el-lenezte a hollandi tehén beszerzését s ajánlta, hogy siementháli tehéneket vegyennek. Főzelenk is lenne, ha a város a föld-bérléteknél a zöldségtermelést követelte volna. Mikor kritikát gyakorolnak a kereskedők és iparosok felett, tárgyilagossak legyenek. Az iparosok és kereskedők ebben a nehéz időben nagy szolgálatot tesznek.

Gábel Jakab a drágaság okait más szempontokból fejtegeti. Az iparosok és kereskedők mindent 2-500 százalékkal emel-lesznek. Nem a kiskereskedők és kisiparosok, hanem a gyárosok az uzsorások. Itt osztályharorol nincs szó, csak az igazságról.

Schvarcz Izidor azt indítványozza, hogy az élelmezési személyzet már augusztustól kapja a felemelt fizetést.

Balogh Döme azt kívánja, hogy az élelmezési ügyosztály számadásait nyomassák ki.

Dr. Medvigy Gábor Hoványi Géza dr. felszólalását és indítványát helyesli s dícsérettel halmozza el a főjegyző működését. Panasz, vagy a számadások elleni felszólalás nem volt s ez a jelenség a legigazabb kifejezése az elismerésnek. Becsülik meg Lukácsban az önzetlen főtitkárviselőt s ha érzik, hogy vele szemben kötelessége van a törvényhatóságnak, akkor becsülik meg és a városi háztartás terhére dotálják. Indítványozza, hogy e kérdésben egy hangu megnyilvánulásként minden indítványt mellőzzenek s megnyugvást találjanak abban, hogy a felvetett összeg sem méltó a főjegyző munkájával szemben. Az alkalmazottak fizetésfelemelését bízzák a főjegyzőre. Fogadják el dr. Hoványi Géza indítványát.

Kelen Béla reflektál a felszólalásokra s indítványát elfogadásra ajánlja.

A közgyűlés a számadásokat elfogadta; Lukács Ödön főjegyző részére 5000 korona tiszteletdíjat szavaztak meg; — a személyzetnek nem százalékos szerinti emelést a fizetését, hanem errendezve szabad kezlet adtak a főjegyzőnek és pedig augusztus 18 ig visszamenőleg.

Az ásványvizadó emelése.

Ezután a tanács beterjesztette a szikviz és ásványvizadó emelésére vonatkozó javaslatát.

Dr. Olasz Béla, Materny Imre és Rinaler Károly hozzászólása után a tanács javaslatát fogadták el.

Vita nélkül elfogadták a városi tisztviselőket és alkalmazottakat háborus segélyek megállapítása és folyósítása; — a nem szorosán vett közg. alkalmazottak háborus segélyének a városi pénztár terhére leendő megállapítása és a beszerzési előlag folyósítása az ideiglenes alkalmazottak beszerzési előlegének folyósítása tárgyában a tanács előterjesztéseit.

A Royal kávéház bérletére kötött szerződést levették a napirendről s kinyomatás után a jövő közgyűlésen tárgyalják.

Baróthy Pál és társainak a tisztviselők utáni térítvány felemelése iránt beadott indítványt a tanács javaslat értelmében elfogadták.

Jóváhagyták a tüze beszerzésére felveendő 93000 K kölcsönt.

Az ülés végén Balogh Döme interpellált az 1915. évi számadás és 1917. évi költségvetés késedeleimes elkészítése és a szesz-s italokkal üzött visszaélések tárgyában, amelyekre nézve tudomásul vették a polgármester választását.

* Perfect magyar német levelező kisasszony ki a gyors és gépirást tökéletesen bírja felvétetik Komlós Tesvérek üveg nagykereskedésében. Zöldfa-u. 13.

A német életakarát legyőzhetetlen.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi kancellár a főbizottság ülésén beszédet mondott, amelyben megcáfolta Greynek amaz állítását, hogy a háború Németország kezdeményezésére indult meg. Ezután hozzájárult a béke megővése iránti népszövetséghez. Kijelentette, hogy Németország hajlandó a népszövetség élére állani, hogy a békezavarokat féken tartsa. A birodalmi kancellár rámutatott, hogy míg az ellenség Konstantinápolyt, Kisázsia és Észak-afrikát akarta elfoglalni, addig ő sohasem akarta Belgiumot annektálni. Németország védelmi háborúban van és ez acélozza meg erőt és ezen fogja Anglia hatalmi erőlködése a határt megtalálni. A német életakarát legyőzhetetlen. Ellenségeink erről meg fognak győződni, amit mi nyugodtan be fogunk várni azon biztos feltevésben, hogy ennek el kell jönnie.

Olasz motornaszád a pólai kikötőben. A Stefani-ügynökség hazugságai.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) A Stefani-ügynökség jelenti: Az olasz tengerészeti minisztérium közlése szerint október 17-én virradóra osztrák-magyar buvárhajó megsemmisítette az egyik csapatokat szállító gőzösünket, kísérő torpedónaszádaink megtámadták és elsüllyesztették a buvárhajót, egy másik torpedónaszáddal egyetemben. A buvárhajóról egy tisztest és 11 közlegényt elfogtunk. November 2-án virradóra torpedónaszádunknak sikerült áthatolnia a fassanai és pólai csatorna aknamezején és behatoltak ama vidékre, ahol az osztrák magyar flotta egy része szokott horgonyozni. Egy nagyobb egységre torpedót lőtünk, ami azonban a hajók védőhálójában megakadt. Torpedónaszádaink kétórás időzés után távoztak a pólai kikötőtől. November 3-án Durazzo kikötőjében elsüllyesztettünk egy nagy osztrák gőzöst 5-én reggel három ellenséges tor-

pedózó jelent meg Elpidio Mare előtt, ahol a partvidéket eredménytelenül ágyuzta.

Egy páncélvonatonk két találata után az ellenséges hajók sietve távoztak.

Ez az olasz jelentésre illetékes helyről jelenti, hogy egyik buvárhajónk vállalkozásáról a fenti jelentésben említett idő óta nem tért vissza. Parancsnokát és második tisztjét, mint hadifoglyokat Gallipoliba vitték. November 2-án egy olasz motornaszád említésremélő bátorsággal és ügyességgel behatolt a fassanai csatornába és ott az egyik horgonyzó hajókra torpedót lőtt, azonban eredménytelenül. A durazzói kikötőben egyik gőzösünk elsüllyesztéséről szóló jelentés koholmány. Ötödikén reggel Elpidio Marenél új gyárzerű épületet három torpedónaszádunk felgyújtotta, majd észak felé haladva lövéseket váltott egy páncélos vonattal, amelyet eltaláltunk. Egységeinket azonban egyetlen lövés sem érte.

A legujabb orosz perfidia.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) Az orosz kormány Odeszába szállította az Oroszországban tartózkodó román népfelkelőket és katonaszökevényeket s egyben elhatározta, hogy kiadja a román kormánynak a román nemzetiségű hadifoglyokat, akiket a román hadseregbe soroznak be.

Pétervár és a lengyel proklamáció.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: A lepok nyugtalanul fogadják a lengyel proklamációt. Egybehangzóan hangoztatják azonban, hogy a központi hatalmak cselekedete a nemzetközi jog alapelveinek durva megsértése s csak arra való, hogy tartalékaikat újra felfrissítsék. Szer-

rintők a lengyel néptömegek és a lengyel demokrata párt nemzeti szerencsétlenségnek tartják, ami történt. Egy lengyel személyiség állítólag kijelentette, hogy Ferenc József és Vilmos császár amikor jogokat adnak a lengyel provinciáknak, csak arra töreksenek, hogy néhány százezer lengyel katonát sorozzanak.

Német-norvég válság.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A német-norvég válságban a német kormány határozott magatartást tanúsít, szigorúan ragaszkodva nem régebben tett kijelentéseihez. Norvégia a Németországhoz intézett válaszcímlevelében ragaszkodik eddig elfoglalt álláspontjához, de hangsúlyozza, hogy a rendszabály nemcsak Németország, hanem az összes hadviselők ellen irányul.

Elfojtott angol és francia támadások.

Berlin, november 9. A nagyhatalmakkal szembeni jelentik:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös vezértábornok hadserege. Az angolok és franciák támadási szándékait Le Sars és Boushavesnes között, továbbá a Sommétól délre Le Pressoire mellett már záró tűzünk csaknem teljesen elfojtotta.

Meghíusult támadások keleten.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. A Zlota—Temopoli vasut két oldalán lévő arcvonalon a tűzharc lényegesen kiújult.

Károly főherceg lovassági tábornok hadserege. Az északi Gyergyó hegységben orosz támadásokat visszavertünk. Belburnál és Tolgyes szakaszon újabb német támadások visszavetették az előrenyomult oroszokat.

A Vöröstorony szorosától délkeletre folytatva támadásunkat eléptük a Baesti szakaszt és elfoglaltuk Sardoint, a két oldalt szomszédos magasiati állásokkal együtt. Mintegy 150 embert elfogtunk és 2 ágyút zsákmányoltunk.

A románok ellentámadásai époly kévéssé jártak eredménnyel, mint a predeali szakaszon és a Vulkan hegységben.

Balkáni harctér.

Mackensen vezértábornagy hadserege. Dobrudza északi részében előretolt felderítő osztagaink parancsra kitértek az ellenséges gyalogsággal való harc elől.

Macedóniai front.

Különös jelentőségű esemény nem volt. Ludendorff, első főszállásmeister.

A román kormány újjalakítása.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) Stocholmból jelentik: A román főhadiszálláson koronatanács volt, amelyen a kormány tagjain és a hadvezetőség tagjain kívül Take Jonescu is részt vett. Romániában az a hír van elterjedve, hogy a koronatanács a kormány újjalakításáról volt szó.

A németek Hughesre szavaztak.

Budapest, nov. 9. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból a Newyork Herald jelenti, hogy csaknem az összes németek Hughesre adták szavazatukat.

A washingtoni új osztrák-magyar nagykövet.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Hír szerint gróf Tarnovszky Ádámot, szófiai követünket washingtoni osztrák-magyar nagykövetté nevezték ki.

„Utazás a városligeti tó körül.”

Több napi távollétem után hazaérkezve és az időközben történt helyi szenzációk iránt érdeklődve, olvastam Kőszeghy József városi főmérnök urnak a Tiszántúl elleni támadását.

Az ügy érdeméhez nem akarok hozzászólni. A főmérnök ur közhivatalnok s eljárása mindenkor a nyilvánosság bírálata alatt áll. A bírálattal szemben a főmérnök urnak megvan az a joga, hogy a maga álláspontját ugyancsak a nyilvánosság előtt kifejtse. Az ilyen polemia, ha a tárgyalgosság keretei között mozog, a közérdeket szolgálja. Emberek vagyunk, tévedhet a bíráló is, de a megbírált is. A tárgyalgosság során kiderül az igazság, a közönység előtt ott van mindkét fél érvelése, tisztán lát és ítél. A kinek igaza van, annak nem kell félnie az ítéletől és nem szorult rá, hogy olcsó személyeskedésekkel csináljon hangulatot maga mellett.

A Tiszántúl is él a bírálat jogával gyakorlati kötelessége. Ha a bírálattal szemben valakinek ellenvéleménye van, nem zárkózunk el előle. Legutóbb pl. Gábel Jakab ur tárgyalgosságot küldött egy cikkünkre; készséggel közöltük. A Tiszántúl mindenkinek, minden közérdekű ügyben rendelkezésére áll, a tárgyalgosság és az uri stílus korlátai között.

Ezeket az elveket ismerik, tudják a Tiszántúlról városi szerző. Mivel ezeket következetesen alkalmazzuk, nem hagyhatom szó nélkül Kőszeghy József ur támadását. Annál inkább hozzá kell szólnom, mert több napig távol lévén, az egész vitáról kezdetétől fogva, csak most értesültem s elfogulatlanul nyilatkozhatom.

Mondottam, hogy az érdemi részhez nem szólok hozzá. Szakkérdés, hogy a Körös vízének a ligeti tóba való levezetése a katonaság előzékeny ajánlata szerint lehetséges e vagy sem. Döntésként el szakemberek. Határozottan kifogásolom azonban és tiltakozom ellene, hogy bárki a Tiszántúllal szemben koroly ügy tárgyalásánál olyan hangot használjon, mint a minőt a főmérnök ur a Nagyváradi Naplóban megjelent cikkében magának megenged.

Nem tartom valami sikerült dolognak, ha a megbírált tisztviselő személyeskedéssel, még pedig kiméletlen személyeskedéssel próbálja igazát megvédeni. Olvassa el a főmérnök ur a cikkét még egyszer higgadtan s akkor feleljen önmagának, használt e valamit az ügynek és saját álláspontjának a cikke végén „vigan beliferált” bántó személyeskedés? Hogy pedig még a lap szerkesztésébe is beleszólt a főmérnök ur, az csakugyan sok. Mit szólna hozzá a Nagyváradi Napló szerkesztője, ha azt üzenné neki valaki, hogy Kőszeghy ur cikkének leadása — idézem a főmérnök ur szavát — „lelkismeretlenség”? Amit erre a N. N. szerkesztője válaszolna, nem ártott volna Kőszeghy urnak eleve szem előtt tartani. Remélni akarom, a jövőben sikerülni fog.

Mikor a Tiszántúli cikkírója — helyesen e vagy helytelenül, azt most nem vitatom — magkritizálta a főmérnök ur hivatalos ténykedését, nem tett kirándulást a

főmérnök ur magánügyeire s nem vonta bele a dologba a polgármester, a főispán nevét. Hasonló eljárást joggal elvárok mindenkitől. A kinek a Tiszántúl valamely cikke ellen tárgyalgosságot kifogása van, foglalkozzék egyenesen, nyíltan a cikkel s ne vonjon bele a dologba oda nem tartozó ügyeket és neveket. Ez a megértés és a korrekt elintézés utja.

Dr Krüger Aladár,
a Tiszántúl főszerkesztője.

Perbeszédék a marhaszóó bünperben.

Hatodik nap. Vád és védbeszédék.

Tegnap délelőtti a tárgyalás megajítása után

Farkas István

királyi ügyész tartotta meg rendkívül gondosan kidolgozott vádbeszédét, amelyet határozottsága és jogi felépítése mellett a magas erkölcsi követelmények tettek figyelemreméltóvá. A legmagasabb ideális világnézet szempontjait szorgozta a kereskedelemmel szemben, s a kereskedelem tisztességének helyreállítását követelte.

Az ügyész kar e kiváló tagjának ilyen etikai, morális rekonstrukcióra irányuló felhívása egyenesen feltűrés számba ment, s biztató jel, hogy hivatalosan is elismerik a kereskedelmi tisztesség megalapozásának szütségét, amelyet mi nem szüntünk meg hangoztatni és követelni.

Ezzel kapcsolatban érdekes a gyakorlati kereskedelem elveinek a haszonkeresésnek, a súlytöbbletelérésnek hangoztatása Dési Géza dr védő részéről, aki szerint a kereskedelem a maga szabályai szerint keresi létét. A két világnézet ez összetételkozása és vitája tanulságos volt a bíróságra úgy, mint a hallgatóság között jelenlévő nagyszámú marhakereskedőre nézve.

Farkas István királyi ügyész kifejtette, hogy a szózat nem tekintheti az állat egészségére érdekében szükséges műveletnek. A vádlottaknak tudniuk kellett, mily eredményre jár a manipulációjuk, amellyel arra törekednek, hogy jogtalan súlygyarapodást érjenek el. Meggyőződése, hogy a szállítás meg nem felelő teljesítése szándékos volt. Ezért a vádlottakat miot tettestáradakat egy rendbeli folytatónak elkövetett, az 1915 évi XIX. t. c. 1. és 6. szakaszának 1. bekezdésében ütköző a 2. szakasz 1. pontja, a 3. szakasz 1. pontja és a 13. szakasz szerint büntetendő hadiszállítás körüli elkövetett visszaélés, a szerződésben vállalt szállítás részben szándékosan nem megfelelő teljesítése miatt kerit elítélni. A vádirattól annyiban tér el, hogy a 4. rendbeli büntessélemény helyett egy rendbeli folytatónak elkövetett visszaélés miatt emel vádat, mert a csalakmány egy akaratelhatározásra vezethető vissza s egy cél érdekében, egy eredményért történt.

A büntetés kiszabásánál mi dhárom vádlott büntetlen előéletét. W. isszal szemben töredelmes vallomását, a közta és Márkus közt fenállott viszonyt enyhítő körülménynek kerit tekinteni. Súlyosító körülmény Márkusra és Schwartzra nézve a jogtalan nyereségvágy a súlyos erkölcsi albirítás alá eső kepzesség, tehát aljas indok és mind háromnál a fondorlat és a fegyveres erő közveteti veszélyeztetése.

Dési Géza dr

Márkus Bernát védője: Itélet alá meri bo csátani ez ügyet. Ezekkel az ügyekkel fog lalkozott. A vád arra hivatkozik, hogy a törvényszék már véleményt mondott hasonló esetben. Ez veszedelmes elv. A háborus zavarokban csak az igazságszolgáltatás az egyetlen, amelyben bízni lehet. Nincs nagyobb veszedelme a judikaturának, mint a döntvényítár, amely pablent teremt. A szállítási szerződés létrejött, de hol van a bünperből a főszerződő a Magyar Földbírlők Szövetkezete? Miért élvez ez szabadságot? Ez a szövetkezet egy stampigliát adott az egész szállításhoz s ezért kapott 4 százalékot a szállítóktól. Semmi rizikója, semmi kudarca nem volt. Ezenfelül kapott 6 százalékat, azon címen, mert gyűjtőállomása van. Ezt azonban Márkusék fizették s ez az állomás a Neumann stb. istállóban volt. S kimaradt a bünperből ez a szövetkezet. A szerződésben kikötötték, hogy a „közönsegis módtól eltérő módon etetni, itatni, szonitilos”. Mennyiben tértek el ettől, nincs adat rá. Mi az a kereskedői tisztesség? Hogy mindent megtesz a kereskedő, a mit a törvény és a morál nem tilt, de a haszonkeresés a célja, mert ez az adóalap és a boldogulás eszköze. Az a kereskedelem, amely súlytöbbletre törekszik és senkinek érdekét nem kockáztatja, az a valódi. A 3 százalékos súlylevonás a 8 órai etetés itatás tilalmának ellenértéke. A szakértők véleményét a vád kicsinyli. Hát ha visszaélésekről vallanak, akkor sem fogadná el a vád?

Attér a pozsonyi ügy ismertetésére, ahol élete egy hónapját vesztette el. Ott paprikázták a marhátat, amelynek nagy élettani hatása van. Ott állatokat csempészték, ez csalás volt. Messziről: a „pozsonyi ügy” úgy hangzik, mintha hasonló volna. Várbe, életbe, becsületbe megy az ügy, nem lehet itt sablonokkal dolgozni.

„Szükséges és semmi másval nem pótolható fűszer a só”, mondotta a pozsonyi itélet. Mindentütt sóznak. Szabad az agrárnak s nem szabad a marhakereskedőnek. Ilyen különbség nem lehet.

Márkus ellen nincs vallomás, Kohn Albert se vall ellene, pedig haragos, Gib János se. Védő Márkus barátja, ezt emelt fővel mondja, kezkesedik érte. Ilyen *caputis diminució* val nem szabad illetni egy tiszt embert, becsületes kereskedőt, akit a hadsereg kitüntetett, akinek élete, becsülete van kockán; aki le van tartóztatva, le van a felesége is, akik kezére van bízva a család, szülei és gyermekei sorsa. (Márkus hangosan zokog.) A vád gyilkos, hatásában.

Ó jubilál: a 25 ik hadseregszállítási perben védő. De ilyen elméletileg felépített vádat nem látott. A szózat s szabályok is megengedik 48 órán túl, csak 48 órával előbb nem szabad szózni. Nincs bizonyíték, a szakértők soha ilyen egyértelműleg nem nyilatkoztak a vádlottak igaza mellett. A vád a nyomozásra hivatkozik, tudjuk, kutyák és nyomozások szerepeltek ott. S éjjel felzavart ember kicsikart vallomása e az igazi, vagy itt napot, a törvényszék előtt tett vallomása?

A cél kétségkívül a súlytöbblet előlése s erre a szerződés is kötelezi a szállítót. Jogilag itt büntessélemény nincs. Az emberi evangélium nevében kerit, hogy egy családot kíméljenek meg a tönkremenéstől. Felmentést kerit.

Kabos Béla dr

védő a szakértőkre s a tanuvallomásokra hivatkozik s felmentést kerit.

Ifj. Zigre Miklós

védő kijelenti, hogy védettjét semmi sem terheli.

Farkas István

ügyész replikázik a védők beszédére. Itélet ma délelőtti 11 órakor lesz.

Betiltották a kávéházi uzsonnakávé.

A főjegyző rendelete.

Már hónapok óta szó volt róla, hogy a tejfogyasztás korlátozása céljából a kávéházi uzsonnakávé betiltják a legfeljebb csak teát lehet a délutáni órákban kiszolgálni.

Végre Budapest példájára Nagyváradon is megtörtént az erre vonatkozó intézkedés. Holnaptól kezdve tilos a kávéházakban, cukrászdákban stb. az uzsonnakávé kiszolgálása. A délutáni háboskávé tehát eltűnik a kávéházakból.

Az erre vonatkozó szabályrendelet a következő:

A tejszükséglet biztosítása céljából a tejfogyasztás korlátozása válván szükségessé, tudomására hozom a város lakosságának, hogy Nagyvárad város területén a 2427—915 M. E. rendelet 8. §-a alapján nyert jogomnál fogva a tejszükséglet, mindennemű tejszükséglettel készülő italnak, valamint tejszínhabnak (tejszínhab, kapuciner, kakaó, csokoládékávé) kiszolgáltatását, folyó évi november 11-étől kezdve a további intézkedésig kávéházakban, cukrászdákban, kávéházakban és nyilvános helyeken délelőtt 11 óráig este 8 óráig terjedő időben betiltom.

Aki jelen rendelkezésem ellen vét, az kihágást követ el, a 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, vagy 2 hónapi elzárással büntetettetik.

Nagyvárad, 1916. nov. 9.

Lukács Ödön,
főjegyző.

A gyermeknap.

Bizottsága már megállapította a végleges programot, amelyet igazán nagy ötletességgel és művészi intuícióval rendez a bizottság és amelyből már most kiemeljük a következőket:

Polgár Mariska urónt a gyermeknapra vásár rendezésére kérte fel a bizottság. Ezen a vásáron élelmiszereket, ruhaneműket, s különböző ajándéktárgyakat fognak kisorsolni, amelyeket részben a Vörös Keresztől a célra átengedett gyűjtőkocsin maga a művészné fogja a várost bejárva pénteken összegyűjteni.

Kedves meglepetésben részesítette az élelmiszer hivatal is a Gyermekvédő Ligát azzal, hogy mintegy 120 kg.-nyi legkülönbözőbb élelmiszert (liszt, rizs, csokoládé stb.) engedett át a jótékony célra, amely szintén a vásáron kerül kisorsolásra.

Darvas Istvánné urónt pedig a Szent László-téren rendezendő gyűjtésre kérte fel a bizottság. A jótékony célú mozgalmakból ismert uró 4—8 perselyes leánykával csoportosan fogja a hétfői piac publikumát adakozásra szólítani.

A polgármester közbenjárása folytán az Apolló színház igazgatója: Székely Jenő szíves volt most is, mint a múltban, egy hétfői délután 3 órákor rendezendő ifjúsági előadás céljaira teljesen ingyen a színházat átengedni a célból 500 drb. jegyet engedett át. A „Sors embere” című szenzációs amerikai életkép kerül előadásra, a főszerepben R. Warwick amerikai férfi starral, az amerikai Psylanderrel.

Megemlítjük végül, hogy az Iparostanu-

lók Ifjúsági Egyesülete egy igen szép programmu színelőadását egybekötött ünnepélyt fog műsorszerű belépődíjjal vasárnap délután 3 órákor a Kath. Legényegylet Teleny-utcai helyiségében tartani Biztó János vezetésével.

HIREK

* Polgármesterek értekezlete

A magyar városok országos kongresszusának elnöksége elhatározta, hogy a városok mindinkább súlyosodó háborús közellátása kérdésének tárgyalására állandó bizottsági ülést és vele együttesen az összes polgármesterek bevonásával polgármesterei értekezletet tart. Az első ilyen együttes ülés november 25-én délelőtt tíz órákor lesz Budapesten az új városháza közgyűlési termében.

* **Apologiai kurzus.** Az urinók részére apologiai kurzus lesz ma d. u. 5 órákor az orsolya-zárda nagytermében.

* **A kassai székesegyház új kanonokja.** A király a kassai székesegyházi káptalanban alapított 8. kanonoksgot dr Pfeifer Miklós kassai hittudományi főiskolai tanárnak adományozta. A királyi kéziratból, amely a hivatalos lap legközelebbi számában fog megjelenni, válik köztudomásúvá az a tény, hogy az eddig 7 stallumos kassai székesegyházi káptalanban egy újabb 8 ik kanonoki javadalom létesül, amelynek első javadalomává a kassai püspök és a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére az új kanonokot nevezte ki a király.

* **Kitüntetett hős százegyes tiszte.** A hivatalos lap egyik legutóbbi száma közölte, hogy Gromsperger Kamil 101 ik gyalogezredbeli tartalékos hadnagyának az edenség előtt való bátor magatartásáért és értékes szolgálataiért a király a hadikétszemes harmadosztályú katonai érdemkeresztet adományozta. A Nagyváradon jól ismert vitéz hadnagy kitüntetésének ösztönös örül mindenki, de különösen azok a 101-es katonák, akik a háború eleje óta vele harcolva tanúi voltak hősiességének és azokkal szemben megérdemelt jóssággal viselkedtek.

* Dr Miskowszky Jenő gyásza.

Rövid idő alatt ismét mély gyász sújtotta dr Miskowszky Jenő kir. ügyészt hős szeretett édes anyja, lovag mirowi Miskowszky Anasztáz né szül. pávai és zabolai Császár Lujza halálával. Az előkelő matróna már régen betegeskedett a hosszs szenvedésétől váltotta meg a halál e hó 8-án délután 4 órákor. Temetés holnap délelőtt fél 11 órákor lesz a Szent János utcai 35. számú gyászházól. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Dr Miskowszky Jenő, a maga és nővére Miskowszky Gizella, továbbá Ékes Zsigmondné szül. pávai és zabolai Császár Irma és gyermekei, néh. pávai és zabolai Császár Béla gyermekei, valamint az összes rokonok nevében fíjdalmat szívvel jelenti, hogy drága emlékü anyjuk, illetve anyénjük Lovag mirowi Miskowszky Anasztáz né szül. pávai és zabolai Császár Lujza keresztény békéudréssel viselt hosszú szenvedés után 1916. november 8-án délután 4 órákor elhunyt. A megboldogult drága tetemei folyó évi november hó 11-én délelőtt fél 11 órákor fognak a Szent János-utcai

35 ik számú gyászházól az olasz temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Nagyvárad, 1916 november 8.

* **Az erdélyrészi visszatelepítő bizottság szervezése** A miniszterelnök rendeletet bocsátott ki az „Erdélyrészi visszatelepítő bizottság” szervezéséről, amely azon erdélyi vármegyék területén, melyet a lakosság elhagyni volt kénytelen, a természetakarítására és a jövő évi termés előkészítésének irányítására, általában a visszatelepítéssel és a gazdasági élet megzavart rendezésének helyreállításában lelje feladatát.

* **Elismerés a hadikölcsön sikerének előmozdításáért.** A hivatalos lap közli, hogy a pénzügyminiszter a magyar állami hadikölcsön sikere érdekében kifejtett érdemek elismerésül elismerő oklevéllel tüntette ki a következőket:

Bachman Adolf jegyző Bihar-pokloson, Belog József tanító, a geszti hit. sz. könyvelője, Bessenyei Imre mezővárosi ref. lelkész, Bojtor István jegyző Bihar-szentjánoson, dr Buday Ferenc belényesi kórházi igazgató, Bugyi Imre mezőgyáni lakos, Ciceronescu Sándor nagyváradai gör. kath. székesegyházi kanonok, Dobi József székelyhídi közs. bír., Dobó Imre berekböszörményi jegyző, Engly András, ártándi jegyző, Gal Ferenc mezőtelegi köljegyző, Gara Sándor ab. kanonok, nagyváradai gör. kath. püspöki uradalmi intéző, Grosz Béla Érmihályfalvi Takarékpénztár és Érmellői Hitelbank igazg. Kegyessy Gergely tanító Bihar-omlagon, Jakabfi József Bihar-körösvölgyi Takp. igazg., Jages Pál szalárdi h. sz. könyv. löje, Kelen Béla nagyváradai ipartest hit. sz. igazg., Kereszthy Kónál Magyar Ált. Hitelbank nagyváradai fiókjának elnöke, Keszthelyi Sándor váradesi jegyző, Klein Adolf Bihar-dobross, Kovács Zoltán hegyközkövöcsi jegyző, Kőszegay Imre köröstarjáni jegyző, Mészáros Lajos sápi ref. lelkész, Moldványi Ferenc nagykeréki lakos, Nagy Béla bojtói jegyző, Nagy János massai jegyző, Nagy Károly biharpüspöki jegyző, Nagy Zoltán zsadányi jegyző, Nyeste Gyula mezősszei tanító, Oláh Ferenc bihardiószegi községi bír., Pászthy Ferenc nagykeréki jegyző, Perc István körösnagyhársányi református lelkész, Pintér János érvédi köljegyző, Pongrácz Gábor m.-peterdi jegyző, Popa Aurél venter köljegyző, Reményi Ferenc bihar-szentandrási községi jegyző, Kovács János kötegyáni tanító, Sárán Zsigmond bihardiószegi jegyző, dr Selwimmer Márton belényesi járási körörcs, dr Stan Flórián nagyprépost, Stefanica László belényesi g. kath. főimn. igazgató, Sterba Szabolcs püspöki főerdőmérnök, Szabó András mezőkeresztési ref. lelkész, Szabó Antal mezőgyáni bír., Szakócs Tivadar biharkristósi köljegyző, Szentandrassy Elek tanító, Szikszay Dező bihardobrossi köljegyző, Tóth Mihály geszti községi jegyző, F. Varga Lajos nagyváradai ref. lelkész, Veress Géza nádudvari ref. lelkész, Weber Sándor bihardiószegi kántortanító, Zahoránszky István mezőcséri lelkész.

* **Tóth Elek gyásza** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Tóth Elek édesanyjának, öz. Tóth Elekének temetése. A temetésen megjelentek a Szikszay színház tagjai, a művészpár számos tisztelője és barátai. A temetési szertartást Molnár Sándor ref. lelkész véggezte, a szertartás után a színházi énekkar énekelte a „Mért oly borús” kezdetű gyászdalt, amelynek vezetővel a szebbnél-szebb koszorúkkal és szalagokkal borított masszív antik érc-koporsót feltették a négyesfogatu díszes halottaskocsira és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sír-

helyen helyeztek végső nyugalomra az elhunytat. — A nagydisznó temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata a legnagyobb pontossággal rendezte.

*** Királyi kitüntetés Karácsonyi János kanonoknak.** A király Karácsonyi János prépostkanonoknak, a nagyváradai káptalan tudós tagjának a *vordriai* címzetes püspökséget adományozta.

*** A Biharmegyei Nőegylet választmányi ülése.** A „Biharmegyei és Nagyváradai Nőegylet” védőbölgyeit és választmányi tagjait van szerencsém a folyó évi november hó 11 ik napján d. u. fél 5 órakor a Lujza Otthonban tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1916. évi november hó 4. napján. Ö. v. Des Eche rolles Kruspér Sándorné elnök.

*** Benzin szétosztás a kisiparosok között.** A benzinért jelentkező iparosok felkértek hogy f. hó 10 én pénteken és 11 én szombat az ipartestület hivatalában a benzin utalvány kiosztása céljából megjelenni sziveskedjenek. Az utalványért meg nem jelent iparosok által jegyzett mennyiség az újonnan jelentkezőknek fog kiadani. Tisztelettel az Ipartestület Elnöksége.

*** Betörések a Rákóczi-úton.** Tegnap éjjel, miként a múlt ősszel, most is betörők jártak a Rákóczi uti üzletekben és pedig az Sz. Kocsis János férfi szabó, Szilágyi órás és Klein Hugó látszerész üzletében. Az Orsolya zárdá udvara felől a hátulsó kis ablakokon keresztül hatoltak be az üzletekbe, a vasrácsot kifeszítették, az ablaküveget betörték, aztán könnyedén keresztül másztak az ablakon. Az üzletekből azonban kevés tárgyat emeltek el, a pénzhaz nem is nyúltak. Inkább csak összehánytak mindent, ami a kezök ügyébe esett. A rendőrség nyomozza, hogy ki lehetett a betörő, aki Gyarmati Imre metódusát követte.

*** Stagi Károly hősi halált halt.** Stagi Kálmán nagyváradai cipészmeister fia egész fiatalon a katonai iskola elvégzése után került a harc öre s ott csakhamar bátorsága, megbízhatósága s alkalmazhatósága révén főhadnaggyá lett a 8 ik nehéz tarackos tüzérezredben. Az orosz harctérre rendelték, ahol egy megfigyelőállásban, ahova önként jelentkezett, gránátlövés okozta légnyomás következtében meghalt a vitéz katonára, akiben szűri nagy reménységük vesztét gyászolják. Annál nagyobb a szülők gyásza, mivel már a második fiuk eldőzta fel életét a hazáért. Kálmán nevű fiuk, aki hadapród volt, már előbb hősi halált halt. Károly volt az utolsó reménységük, akit kétszer tüntettek ki Signum laudisszal vitézségéért; több fiuk rajtuk kívül nem is volt.

*** Menekültek betétjei.** Az 1916. évi XIV. t. c. alapján megalakult Pénzintézet központi megkeresés alapján felhívom a figyelmet mindazoknak az erdélyi menekülteknek, akik oly betétkönyvekkel rendelkeznek, mely betétkönyveknek kiállítói ugyancsak székhelyüket elhagyni kényszerültek vagyis erdélyi pénzintézetek, ha betéteik egy részéhez hozzájutni akarnak, azokra előlegeket nyújtanak a következő nagyváradai pénzintézetek: Általános takarékpénztár, Biharmegyei takarékpénztár, Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi és Központi takarékpénztár, Leszámitoló és Jelzálogbank r. t., Nagyváradai takarékpénztár,

Nagyváradai Agrár takarékpénztár, Nagyváradai Kereskedelmi és Forgalmi Bank r. t., Nagyváradai Hitelbank r. t., Gazdasági és Iparbank r. t., Nagyvárad, 1916. é. i. november hó 7. Rimler Károly s. k. polgármester.

*** Katonai záralatt levő községek.** Öt napos záralatt alatt állanak Bihar megyében tifusz miatt: Érvásd Himiő miatt: Alsóderna, Alkótpa, Alsófüves. Almaszeg, Belényes Szentmiklós, Biharzentelek, Bodonos, B-lényesforró, Biba-fenyves, Csujfalva, Domborony, Dragota, Drágánfalva, Felkőpojér, Fonószeg, Farkasputak, Hagymásfalva, Határ, Hollószeg, Karánfalva, Kisszreda, Kiskóly, Kövesgyháza, Méhkerék, Pontoskő, Szentháza, Sajsa, Törpefalva, Tasádfő, Tósfalva, Topod, Tárkányka, Urszád, Venter, Vaskófalva.

*** Kicsinyek jótékonyága.** A helybeli kir. katolikus tanítóképző intézet gyakorlóiskolájának növendékei közül a „Zsófia” Gyermekszanatorium javára gyűjtötték: Püspökötthi Bozók György 11, Sernger Jolánka 17 40, Maludy Antal 3 20, Rozsály István 2 30, Ózár Gyula és Lajos 4 50, Kristó Gábor 3 60, Patrucz Pál 4, Némethy Laci 1 50, Ózár Lajos 1, Kákosz László 2 68, Létav Sándor 5 10, Ózár Gyula 1 42, Reich Lajos 2 43. Összesen 60 korona 13 fillér. Az összeget az intézet igazgatósága küldte be a közponiba.

*** Gépez** azonnali belépésre felvétetik a Félifürdőben 25 lóerős szivó gázmotor és dynamó önálló kezeléséhez.

*** Helybeli** nagyobb pénzintézet megfelelő gyakorlattal bíró fiatal tisztviselőt keres. Cím a kiadóhivatalban.

x Poloskairtó MEXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Rokkent katona** felvétetik éjjeli őrnök Moskovits Adolf és Fiai R. T. nagyürögi gazdaságába. Jelentkezhetni a részvénytársaság nagyváradai ipartelepén.

*** Eczet** készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta **eczetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13—02.

*** Csemegezőlő!** Csodaszép mézédés csemegezőlő kapható: Martzáné, Körösutca. Telefon 448.

*** Kőhögés,** hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas féle **hurut szeletke**. Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függyöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fe-kete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógógyárában Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14—69.

*** Gyönyörű rézadás** arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Előg ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 50 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

Igazságszolgáltatás.

Ruffy Pál felmentése jogerős. A királyi törvényszék Ruffy Pál mácsai bérlőt hadiszállítás érdekei ellen elkövetett büntett vádjára alól felmentette. A királyi ügyész ez ellen semmisségi panaszt jelentett be, ezt azonban a koronásügyész visszavonta. A felmentés így jogerős.

A kórház szarkája. Vargha Mihályné a ref. internátusban levő tartalék-kórház szakácsnéja volt a tojást, zsirt és húst vitt el a konyháról. A törvényszék másfélévi fegyházra ítélte Ember Géza elnöklésével. Az ügyész felebbezésére a Kuria elé került az ügy, amely kijelentette, hogy nem minősített büntett az, mikor a szakácsné elvitt ennivalót a katonai kórházból, mert azok szembetegek voltak, s így harc-képességüket ez nem akadályozta, de meg a szakácsné kimérte a húst pontosan és adagolta a főzeléket. Eanél fogva az első fokú ítéletet helyben hagyta.

Legújabb táviratok.

A trónörökös a főhadiszálláson.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól) Lajos bajor király és trónörökösünk a főhadiszállásra érkeztek. A király kora reggel a hadügyminiszterre kíséretében érkezett a főhadiszállásra. A pályaudvaron trónörökösünk vezérkarával fogadta. A király a trónörökösöt a legszívélyesebben üdvözölte, azután a városba hajtottak. Az utcákon a tömeg viharosan éltette őket. Délelőtt megsejmeltek a várost. Este a király tovább utazott.

Zita főhercegnő kórházlátogatásai.

Budapest, nov. 8. (Saját tudósítónktól.) Zita főhercegnő az erdélyi frontszakaszon folytatta kórházlátogatásait. Meglátogatta többek között a kolozsvári, besztercei, borbóprundi és naszói hadikórházakat.

Német tanár operálja meg a cárevicset.

Budapest, november 9. (Saját tudósítónktól.) Münchenből jelentik: Beavatott berlini forrásból híre eredt, hogy Israel tanár Vilmos császár beleegyezésével Pétervárra fog utazni, hogy a cárevicsen műtétet hajtsa végre.

Az angol és francia fővezérek találkozásai.

Budapest, nov. 9. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Haig tábornok angol fővezér Joffre főhadiszállására utazott. Altitólag fontos tanácskozást tartanak, amelyen az angol-francia vezérkar számos tiszte is részt vesznek.

IRODALOM

Uj Idők. Az Uj Idők legújabb számában Bró Lajos folytatja Don Juan halála című új regényét, Csáthó Kálmán Ibolyka kirándul címmel novella ciklusát. Elbeszélést még Ujhelyi Nándor és Czank Irtak. Hosszabb cikke foglalkozik a Felsőbb leány problémájával. Ismeretese Szomaházy legújabb könyvéről, a pillanatfelvételek rovata, fordított regény és egyéb apróbb cikkek egészítik még ki a lap szövegrészét. Előfizetési díja egész évre husz korona, negyedévre öt korona.

SZÍNHÁZ

Heti műsori:

Péntek: Valencei kalmár.
Szombat délután: Csöppség.
Szombat este: Három a kislány.
Vasárnap délután: Luxemburg grófja.
Vasárnap este: Bernát Bácsi.

A kisbérnök felkéréstnek, miszerint lejárt harminc előadásos berletük második felét, a helyiek biztosítása körül támadható komplikációk elkerülése végett, a színház titkári hivatalában mielőbb befizetni sziveskedjenek.

A valencei kalmár Sik Rózsvéval Shylock szerepében ma, pénteken este kerül színpadra. A többi szerepet Gazdy Aranka, Polgár Mariska, Bihari Ákos és Tóth Elek játsszák.

A csöppség. Fenyves Samu dr. kitűnő falusi óriáskepe, Polgár Mariskával a címszerepben, legközelebb szombaton délután kerül színpadra.

Három a kislány. A pompás Schubert zenéjű operettet a nálunk oly nagy hatással bemutatott Három a kislányt szombaton estére tízre ki-előadásra a színház.

Luxemburg grófja. A színház repertoárjának ez a közkedveit operetteje vasárnap délután kerül színpadra a már ismert szereposztással.

VIGADÓ mozgószínház
Pénteken.
A bosszu áldozata.
regény 5 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órákor és hétköznapokon 5-kor.

UKANIA mozgószínház
Pénteken.
A Nőbő felesége
regény 4 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órákor és hétköznapokon 5-kor.

APOLLÓ mozgószínház
Pénteken.
A méltóságos rabasszony
regény történet 4 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órákor és hétköznapokon 5-kor.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR
Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

APOLLÓ

mozgószínház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Péntek és szombat
november 10-én és 11-én.

A méltóságos rabasszony.

Regényes történet 4 felvonásban.
Írta: Sas Ede. Filmre alkalmazta és rendezte Dr. Janovics Jenő. Főszereplők: Berky Lili és Odry Árpád.

A cylinder.

Bohózat.

Virágok.

Eredeti felvétel.

Folyó hó 12-én:

A sors embere.

Amerikai szenzációs film.

Folyó hó 15-én:

Szibéria ! ! !

Az előadások kezdete: Szombaton, ünnepnapokon délután 3 órákor, hétköznapon pont fél 5 órákor. Utolsó előadás 9 órákor.

HELYÁRAK:

Páholy ülés 1 K 50 fill. Zsöllye 1 K 20 fill.
Támlásszék 1 K. Zártszék 80 fill. Első hely 50 fillér.

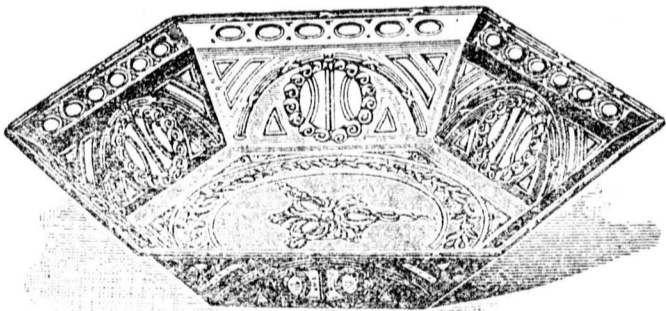
Katonák és gyermekek a helyárák felét fizetik.

Kedvezményes jegyek Sipos dohánytőzsdében Bémer-téren kaphatók.

Majolika tálca nickel kerettel

20 cm.	3 kor.	20 fill.
23 "	4 "	20 "
25 "	5 "	20 "
37 "	6 "	20 "

Kenyér kosár
china ezüst

4 korona.

Teás készlet színes aranyozással 6 személyre	6 kor.
Kávés készlet színes aranyozással 6 személyre	6 "
Feketekávés készlet színes aranyozással 6 személyre	6 "
Gyümölcs készlet színes aranyozással 6 személyre	6 "

Porcellán hadi mozsár ütővel 1 = 5 korona.

" " " " 2 = 5 "

" " " " 3 = 8 "

Répkerepezés nagy választékban. Ablak üvegezés pontosan készülnek

KOMLÓS TESTVÉREK Üveg, porcellán, lámpa és diszmu áruk nagykereskedése. Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Telefonszám 372.

Harisnya, tricó, keztyü.

Svetterek, kabátok, lélekmelegítők, valamint az összes kötött ruházatok, legjobb és legolcsóbb beszerzési helye

Hungária Harisnyaáruház

Sas Passage főbejárónál.

Kértek megünnepelni

Szépírásu

iroda kisasszony kezdő fizetéssel gyakornokul felvétetik a «Fekete Sas és Zöldfa» részvénytársaság irodájában. Jelentkezhetni: Színház-u. 6.

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben ugy kisebb, mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabútorok fülkékben beraktározásra elfogadottnak. Termények beraktározására való száraz pincék, továbbá boros-pincék, istállók és kocsiszinek állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzetméterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ. beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400

IZSÁK LIDIA elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

előtében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilággyeti színház művészneinek egyedüli szállítója.

Telefon : 11-53.

Vegyünk Osztálysorjegyet az új főelárusítónál az **Ujvárosi takarékpénztár r.-t.-nál** Szent László-tér 5. Telefon 994

Huzás folyó hó 17-én és 18-án.

A kedveltebb:

64801-64825, 86329-86331, 86338, 86345-86346, 88503-88524, 92103-92124

sorszámú sorsjegyek egész, fél, negyed és nyolcadékban még csak néhány napig kaphatók.

4 hold

szülő nagyvárad határban (ebből 3 hold lucernás, 1 hold konyhakerti, vetemény föld) új lakóházzal, istálló kocsiszin, kuttal hasznos bérbeadó.

Feltételek megtudhatók: „Fekete Sas és Zöldfa” részvénytársaság irodájában, Sas Passage 24. sz. lépcső, telefon 14-00.

Az Erzsébetligeten lévő **4 új földszintes házban két és három szobás lakások kiadóak**, (Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodájában Bemer-tér 3.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

A telep telefonja 614.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja 55.

Értesítjük a város t. Villamos vasalók, közönségét, hogy a legújabb rendszerű

„ főzőedények, „ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállítottnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK 12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja 55.